

Francesc J. Hernández
DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

■ **Luis Morote Greus** fou un reporter de l'estil de **Ryszard Kapuscinski** o **Margarite Higgins** (esmentada als versos d'**Andrés Estellés**), que començà a exercir de periodista a aquest mateix diari, «El Mercantil Valenciano». També fou un polític d'idees republicanes i gran impacte social, comparable al de **Blasco Ibáñez** o **Félix Azzati**. La ciutat de València li dedicà un carrer, on ara és el del Convent de Jerusalem, però durant la dictadura es canvià el nom. Té un monument i un carrer dedicat a Las Palmas de Gran Canaria, però no a la seua ciutat.

Luis Morote va nàixer a València, el 9 de gener de 1864. Estudià dret a la Universitat de València, on es doctorà amb la tesi «La llibertat en els temps antics, en l'Edat Mitjana i en els pobles moderns», que el 1882 fou publicada a València per l'editorial Nueva Alianza. Després oposà a una càtedra a la Universitat d'Oviedo i, en no aconseguir-la, exercí d'advocat a València, professió que compatibilitzà amb la redacció d'articles per a «El Mercantil Valenciano». A València fou amic de **Sorolla**, **Blasco Ibáñez** i el pintor **Cortina**, entre altres.

El 1889 es traslladà a Madrid i ingressà a la redacció d'«El Liberal», on començà a fer reportatges d'un estil culte i compromés. Va escriure sobre l'assassinat del diputat i regidor de Màlaga, **Manuel Loring Heredia**, a mans de **Francisco García Peláez**, director del «Diario Mercantil», sobre les inundacions a Consuegra o les accions anarquistes a Barcelona o Jerez (1892). El 1893, marxà a cobrir la guerra a Melilla. Fou testimoni de la defensa de la fortificació de Cabrerizas Altas, on morí el general **Margallo** i on ell mateix hagué d'agafar el fusell per defensar la posició. Després acompanyà el general **Martínez Campos** en una ambaixada a Marràqueix.

El 1896 marxà a la Guerra de Cuba per fer la sèrie de reportatges «La insurrección por dentro». S'introduí a la zona controlada pels rebels i fou detés i portat a presència del «generalíssim» **Máximo Gómez**. Així narrà el diàleg: «-¿Quién es usted? -preguntome. -Un enemigo. Soy periodista español». El general li digué: «Firme usted una declaración reconociendo la independencia de la isla de Cuba o será fusilado» Morote contestà: «Puede fusilarme. No firmo». Fou sotmés a consell de guerra, acusat d'espionatge, però absolt. Ell els explicà el projecte de «self-governament» de l'illa, segons el programa de **Canalejas**. L'experiència cubana atà en ell la vocació política. Fou elegit diputat a les Corts el 1898, precisament pel districte de Guanajay (Cuba). La pèrdua de les possessions d'ultramar aquell emblemàtic any provocà una onada de pessimisme, de la qual Morote tractà en el seu llibre «La moral de la derrota» (Madrid,

► **Les imatges.**

1. **Morote** i les seues filles (Estampa, 31/10/1931)
2. **Plànol** de València amb el carrer Luis Morote
3. **Luis Morote**
4. **Necrològica** de Morote (El País, 5/5/1913)

Periodista. Luis Morote començà de periodista al diari «El Mercantil Valenciano». Fou diputat i un reporter molt reconegut. València li dedicà un carrer, reconeixement que li retirà la Dictadura de Franco i que encara no ha estat recuperat.

Morote, el gran reporter oblidat

► El cronista, també polític de idees republicanes, fou amic de Joaquín Sorolla i Blasco Ibáñez ► Té un monument i un carrer dedicat a Las Palmas

1900). Per a «El Liberal» entrevistà també al papa **Lleó XIII** i al president dels Estats Units, **William McKinley**, instigador de la guerra hispano-estatunidenca del 1898, però que va rebre al reporter valencià amb frases bíbliques de caire patriarcal. El 1899, Morote abandonà «El Liberal» i l'abril de 1900 ingressà al «Heraldo de Madrid», òrgan vinculat a Canalejas. El 1902 participà en l'obra conjunta «El Instituto del Trabajo», un llibre afavoridor de les reformes socials. El 1904 publicà «El pulso de España», una compilació d'«interviews políticas», i «Los frailes en España». En febrer d'aquell any fou un dels testimonis de Blasco Ibáñez en el duel amb el tinent **Alasteu** (vegeu Tafari del 6/12/2015). Així mateix, aquell any entrevistà el rei **Carles I** de Portugal.

També aquest país enfrontava en aquella època una crisi política, agreujada per l'administració de les colònies.

El 1905 fou novament elegit diputat pel districte de Madrid. Aquell any marxà a Rússia, on s'entrevistà amb **Lev Tolstoi** (la seua descendent **Cira Morote** en publicà un article a aquest diari el 21/3/2010). En el seu llibre «Rebaño de almas. El terror blanco en Rusia» (publicat per **F. Sempere** de València, cap al 1908) narra el seu viatge en trineu, enmig del dur hivern, fins arribar a la comunitat de Iásnaia Poliana. Quan es troba amb l'autor de «Guerra i pau», que havia esdevingut una icona del pacifisme i dels moviments socialista i anarquista, Morote s'emociona: «¡Tolstói! Tengo sus manos entre las mías. Sus barbas son largas y pla-

teadas». A Rússia estant, Morote s'entrevistà també amb el poeta **Maksim Gorki** i amb l'escriptor **Dimitri Merejkovski**, del qual traduí temps després «La muerte de los dioses». Amb la seua experiència russa també publicà una segona part de «Rebaño de almas», titulada «La Duma» (aquesta i la traducció de Merejkovski foren editades per **F. Sempere** cap al 1910). El 1907 fou elegit diputat per tercera vegada i marxà a Portugal, per fer campanya contra el «franquisme» (sic): la dictadura de **Joao Franco**, instaurada un any abans. El 1908, un atemptat acabà amb la vida del rei Carles I, i el seu successor apartà Franco del poder. Temps després, Morote publicà «De la Dictadura a la República: la vida política en Portugal» (editorial Prometeo, València).

A Madrid estant, Morote organitzà els «Círculos valencianos». Els seus articles aparegueren a la premsa més important: «El Mundo» de L'Havana, «La Nación» de Buenos Aires, «L'Humanité» de París, etc. Va fer llibres amb compilacions d'articles, com ara «Teatro y novela», i més traduccions, com «Misterio de dolor», una drama escrit en català per **Adrià Gual**, i, junt amb **Carlos de Batlle**, traduí també una obra teatral de **Georges Clemenceau** (probablement «Le voile du bonheur»). En aquesta època, Clemenceau, d'origen també periodista, era primer ministre de la República Francesa i atorgà la Legió d'Honor a Blasco Ibáñez. Aquest va escriure aleshores «La voluntad de vivir», amb personatges fàcilment identificables. Morote advertí al seu amic Blasco de la possibilitat d'escàndols i finalment els 12.000 exemplars del llibre, publicats per Sempere, foren incinerats enfront de la casa de la Malva-rosa. També Morote fou guardonat amb la Legió d'Honor de la República Francesa.

El 1909, Morote intercedí per **Juan Jover**, Xato de Cuqueta, un veí de Cullera que havia matat **Jacobo López de Rueda**, jutge de Sueca. El 1910 fou elegit diputat per quarta i última vegada, aleshores per la circumscripció de Las Palmas. El seu germà **José** fou diputat en 6 legislatures. Tanmateix, l'únic reconegut amb un carrer a València fou un altre germà, **Francisco**, que fou director de l'Institut Lluís Vives i, després de la Guerra Civil, participà en la Comissió Depuradora encarregada d'apartar de la docència al professorat de Secundària que havia estat lleial a la República.

Com a diputat de Las Palmas, Morote defensa el port de La Luz i les seues empreses estrangeres, així com la Llei de «Cabildos Insulars». Per a ell, aquestes reformes eren necessàries per tal que les Illes Canàries no encetaren una via cap a la independència com aquella altra de la qual ell havia estat testimoni a Cuba. Fou nomenat Fill Predilecte de Las Palmas, ciutat que, com hem dit, li ret homenatge amb un carrer i un bust.

El divendres 2 de maig de 1913 començà a sentir-se malament. «El viernes tomé una horchata muy helada y desde entonces no me hallo bien», li va dir als metges. Allò que semblava una dolència intestinal sense massa importància produí un empitjorament general fins que morí el diumenge 4 a les 3 de la vesprada. Per casa seua passaren representants del govern, de les Corts i de l'associació de la premsa. Fou soterrat a Madrid. Tenia 49 anys i va deixar dues filles. **Luisa** i **Elena**, de la seua convivència amb **Amalia Barroeta**, una dona de Sevilla casada amb un metge que la maltractava i al qual Morote havia retat en duel. Damunt la taula quedà un article incomplet: «Las colgaduras constantinas». Elena, la seua filla, va contraure matrimoni temps després amb **Mario**, el fill major de Blasco Ibáñez.